

СЛОВО И ПАМЕТ

21 НОЕМВРИ – ДЕН НА ХРИСТИЯНСКОТО СЕМЕЙСТВО

Денят на християнското семейство

Уважаеми читателю, с вълнение пишем настоящото съобщение. Днес е 21 ноември и в българския народен календар датата е отредена за Ден на християнското семейство.

От векове наред дедите ни са вярвали, че домът е свещено място, в което децата научават най-ценните житейски уроци, както и усвояват важни знания за света. Именно семейната среда е мястото, където те се възпитават и развиват своите заложби и дарби.

Много от традициите и обичаите, спазвани на този ден, са останали в историята, но Денят на християнското семейство е празник, който трябва да почитаме и уважаваме. 21 ноември е прекрасен повод да покажем на близките си колко много ги обичаме и колко много означават те за нас.

Семейството е ценност, съумяла да съхрани народността и духовността ни през годините, затова посвещаваме нашия втори брой на най-близките ни хора – родители и приятели, учители и съученици.

Бъдете здрави, честити и благословени!

От редакцията

Среща с Йовков

На 21 ноември (нов стил) 1880 г. в с. Жеравна е роден писателят класик Йордан Йовков. Тази година отбелязваме 140-годишнина от рождението на белетриста, който основателно е наречен „Певецът на Добруджа“. В настоящата рубрика сме подбрали интересни Йовкови размисли от душевната съкровищница на твореца, споделени пред проф. Спиридон Казанджиев, у когото писателят е живял на квартира известно време.

„Живото слово отваря душата, не остава при окото; тонът, темпото, ритъмът, височината на гласа – всичко това действа по свои пътища. Само словото, което е излизало от душата на писателя, разкрива тия ценности и разтваря душата на слушателя; изкуственото, маниерното слово не отваря вратите ѝ, остава някъде по пътя, дори не отива по-далеч от ухото.“

Йордан Йовков с жена си Деспина и дъщеря им Елка, през 1924 г.

„Много пъти съм мислил за отношението между човека и името му. Понякога ми се струва за някой човек, че не може да има друго име освен името, което носи. Името някак приляга, покрива човека, а понякога, обратно, човекът и името му остават завинаги разделени. Аз винаги търся дълго имената на моите герои и ги търся с ясно и определено чувство дали едно име приляга, или не.“

*

„Не е лесно да се намери сполучливо заглавие на една книга. То трябва да бъде непринудено, незамисловато, да покрива книгата и да не се изхвърля скоро – за дълго да запази свежестта и изразителността си. Вазов беше голям майстор на заглавия: „Под игото“, „Рилската пустиня“, „Утро в Банки“ и пр. Ама той е голям човек, голям майстор на езика. Според мен истински познавачи на нашия език бяха старият Славейков и Вазов. Прост език, прости сравнения, слогар и синтаксис – близки до живия говор. Богат, свеж и колоритен език. Жеравна е от същата диалектична област като Сопот и аз познавам тоя език, но не го владее така, че да си служи с него, както прави това Вазов. Има нещо свободно в тоя език, нескосвано от прекалена логичност, затова пък органичното, живото е запазено, запазени са светлината в него, въздухът и боите. Затова е и толкова богато художествено средство.“

*

„В композицията понякога имаме връщане към един и същ момент и движение, което се повтаря по един и същ начин. Тя прилича често на някакъв орнамент със свой ритъм, със своя музика. Спомням си, в Букурещ ходих в едно кафене, където свиреше много добър струнен оркестър. Обичах да слушам тоя оркестър и много работи от „Старопланински легенди“ съм композирал там под влияние на тая музика. Мислех ги и ги работех като илюстрации на различни музикални пиеси.“

*

„Думата е страшно нещо, в нея са затворени изразните средства на всички изкуства: бои, линии, форми, звукове, движения – всичко, стига да можеш да боравиш с тия нейни богатства“.

ИЗ УЧИЛИЩНИЯ ЖИВОТ

СЕМЕЙСТВО, ПРИЯТЕЛСТВО, ТАЛАНТИ...

Стефан Хараламбиев от VII^б клас разговаря с г-н Валентин Генов

Уважаеми читатели, в навечерието на Деня на християнското семейство поговорихме с г-н Валентин Генов – директор на ЧОУ „Мария Монте-сори“, за основните ценности на училищния семеен живот – единство, самоопределение, отговорност, сътрудничество, целеустременост, творчество и вяра. Акцент в нашия разговор е темата за училището като място, където растат талантите. В специално интервю за втория брой на вестник „Слово и памет“ той сподели ценни мисли за семейството и за приятелството, за талантите и тяхната полезност, както и за нуждата и отговорността да ги развиваме.

-Г-н Генов, какво според Вас означава човек да е талантлив?

-Естествено няма човек, който да не е талантлив. Всеки притежава някакъв талант, някаква дарба, но това е нещо, с което да е полезен на другите, нещо, с което може да допринесе за доброто на другите, защото иначе талантът няма смисъл. Ако не допринасяш с някакво добро на обществото, приятелите, семейството – тогава няма смисъл да имаш каквото и да е било талант. Може да е талант за някакво изкуство, музика, на която хората да се наслаждават. Независимо какъв е талантът, важното е да е за някакво добро за останалите.

-В какво се изразява талантът на децата?

-В каквото и талантът на възрастните. Аз не правя разлика между детски таланти и таланти на възрастни, защото така или иначе хората си оставаме деца до края на живота си. Така че талантът и на децата, и на възрастните се изразява в едно и също нещо. Той ни е даден отгоре и всеки от нас е длъжен да го намери, да го разбере и да го развие. На децата може би им е малко по-трудно да открият какъв е талантът им, но пък затова са родителите – те ги насочват и им помагат.

-Според Вас как да развием таланта си най-добре?

-Ако сме деца, наистина родителите е добре да ни помогнат. Естествено, човек не може да си спре развитието и става възрастен един ден, затова най-добре е да не спира да развива таланта си. Защото успехът, това е доста изгъркана фраза, но всички, които вече са успели, казват, че успехът е 10% талант и 90% труд. Дори и да имаш талант, можеш много лесно да го пропилиеш с мързел и нехайство. Грехота е при толкова възможности за развитие и саморазвитие – образователни платформи, Интернет, Ютюб и др., да занемариш таланта си.

-Всеки човек ли има дарба?

Абсолютно. Да, всеки човек има дарба и въпросът е да я търсиш и да я откриеш. Има една притча за един много богат човек, който заминал в далечна земя и оставил на трима негови слуги различен брой таланти, макар че таланти е малко игра на думи, защото в стария свят талант е означавало определен вид монета, но това важи и за нашите духовни таланти. Оставил на единия слуга един талант, на втория – пет, а на третия – десет. И този, който имал десет таланта, започнал да ги развива, да ги инвестира, увеличил ги. Този, който имал пет, също купил неща, продал, спечелил, а пък човекът, който имал само един, си казал: „Уф! Какво да правя, имам само един талант. Господарят ми и без това е много зъл. Ще го зароя в земята и като се прибере, ще му го върна.“ И съответно господарят като се върнал, много се ядосал, защото другите били увеличили талантите си многократно, а третият слуга нищо не бил направил със своя. Това е нашата отговорност – да развиваме талантите си, да ги усъвършенстваме и в най-добрия случай да ги предаваме на другите – да бъдем учители на някого друго, да предадем нашите таланти, ако можем.

-Като заговорихме за малката общност от причтата за талантите, искам да Ви попитам дали смятате нашето училище едно голямо семейство?

- Може би отношението, което имаме още като го създавахме, беше такова – да сме сплотени. И това, че бяхме малко хора в началото – колкото един клас беше цялото училище. Всеки познаваше всекиго – както е в едно по-голямо семейство. Всеки знаеше проблемите на другите и си помагахме. Това – да знаеш от какво се нуждае някой и да можеш да му помогнеш – в това се крие приятелството, а и колегиалността също. Така че затова може да го наречем едно голямо семейство, защото всички заедно се познавахме, помагахме си и продължаваме естествено да го правим, въпреки че сме сега три пъти по-големи.

-Нека завършим нашия разговор с цитат: „Училище се то нарича, но на семейство повече прилича“. Как ще обясните това?

-Ще обясня това така – ти имаш талант. Факт е, че си го написал, така че това е едно прекрасно стихотворение, написано от талантлив човек. И ти пожелавам да развиваш писателската си дарба! И това, което казах, че наистина се опитваме всеки да познава всеки, да помага на другия – учителите на учениците, но и учениците на учителите. Въпреки че ние сме по-възрастни, винаги има какво да научим от по-младите, защото сме различни поколения и всяко поколение е наистина ценно за времето си, в което живее. Това ни прави семейство – взаимната помощ, насърчаването на талантите, приятелската атмосфера, поетата отговорност.

Благодаря Ви за интересния и полезен разговор, г-н Генов!

Стефан ХАРАЛАМБИЕВ

Културна разходка в Добрич

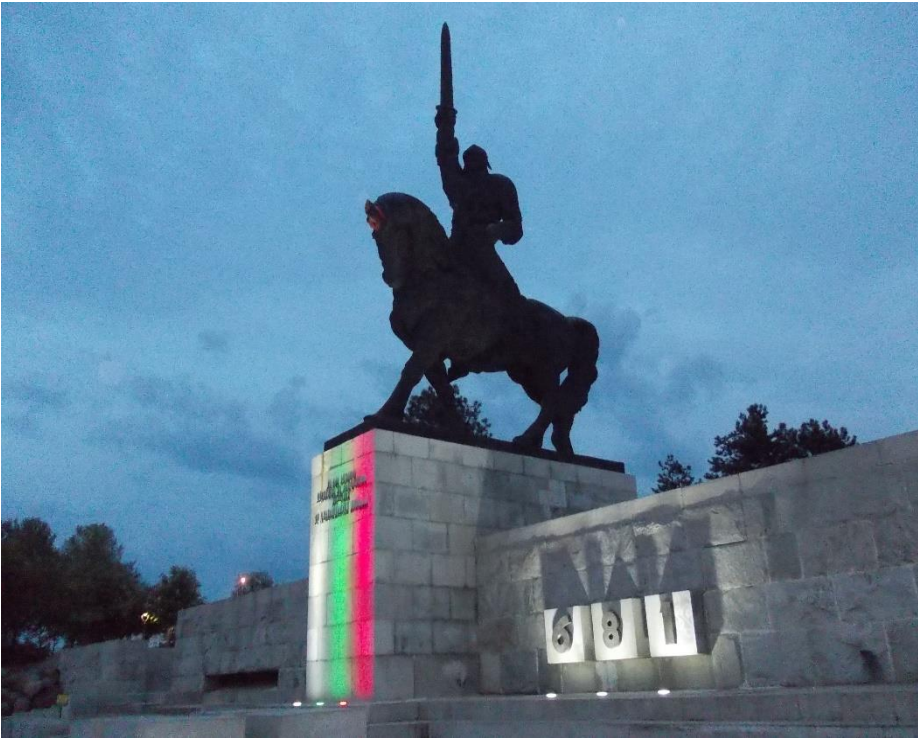
Максим РАДЕВ

Съвсем наскоро ми гостува мой приятел от столицата. Обещах му да го изненадам с неповторима разходка. Начертах предварителен план, по който тръгнахме още в ранна утрин. Упътихме се към центъра на града. Показах му внушителния монумент на братята Кирил и Методий, създатели на българската азбука. Както и предполагах, приятелят ми остана впечатлен не само от скулптурата, но и от детайлите, вплетени в нейното извайване. Книгата е добър начин да съхраним жива нашата история. От книгата се учим ние, но тя е наставлявала и нашите предшественици като Васил Левски и Стефан Караджа.

С изпълнено от гордост сърце, отведох моя гост до паметника на Апостола. Беше топъл юлски ден и при все, че до рождената дата на Дякона оставаше седмица, поднесохме по една бяла роза в знак на признателност пред паметта му.

Културната ни разходка продължи и неусетно се озовахме пред паметника на друг революционен гений – Стефан Караджа, за когото песни се пеят и легенди се носят. Склонихме мълчаливо глава, тъй като знаехме за бавната му и мъчителна смърт, от която ни побиваха тръпки.

Макар и алогично, но за финал оставих да посетим паметниците на Добротица и хан Аспарух, тъй като това бяха любимите ми паметници, от които сърцето ми се изпълваше с чувство на гордост и патриотизъм. Моят приятел остана удивен. Призна ми, че никога и никъде не е виждал толкова голяма фигура на хан Аспарух. Обясних му, че мястото за монтиране на паметника не е случайно. Добрич е описан като „сърцето на Златна Добруджа“, където хан Аспарух забива копието си и произнася заветните думи: „Тук ще бъде България!“

АКТУАЛНО

Какво трябва да се промени в образованието през 21 век

Жанет ГЕНОВА

21. век е наречен информационният век. Много хора казват, че информацията е „новото злато“. Заради информираността и световната мрежа, целият свят е наречен „едно голямо село“. Ето защо аз смятам, че информацията не е основното, което училището трябва да дава на своите ученици. Според мен образованието трябва да бъде насочено не само към предоставяне на знания, но най-вече към формиране на личността на човека.

Все пак, благодарение на информационните технологии образованието вече е различно. Едно от нещата е, че училището отдавна излезе от училищната сграда. Съвременните деца не разчитат да придобият знания единствено и само в класната стая. Платформи като Youtube например предоставят на много хора възможността да споделят своя опит и умения. Знанията вече са на едно щракване от нас. Искаш нещо да научиш – веднага го получаваш като видео урок.

Но това съвсем не отнема значението и ролята на училището. То си остава незаменимото място, където се учим да живеем заедно, където се учим да правим компромиси и да бъдем по-малко егоистични, където се формираме като личности, където преживяваме различни неща.

В нашето училище основен принцип за учене е методът Монтесори – „учене чрез правене“. Това означава да преживееш нещо, да го направиш, да станеш участник в него. Другият важен принцип на Монтесори метода е поставянето на цели – всяко дете според възрастовото и интелектуалното си израстване има персонално поставени цели, по чието постигане работи.

Мисля, че това са основните неща, които трябва да се променят в училището на 21. век – да ни учи да сме личности, и то личности с ясни цели. Училището трябва да ни научи, че въпреки технологиите, ние сме длъжни да останем хора – такива, каквито сме били далеч преди откриването на технологиите още от създаването на света.

Семейството като социална единица и семейството като училищна общност

Соня ГЕНОВА

Семейството заема важна част във формирането на характера и личността на човека. Още Аристотел нарича семейството "основна клетка на обществото". То е основният двигател във формирането на едно здраво общество. Много важно за нас, децата, е да имаме правилния модел на нашите родители, които да ни осветяват пътя, по който да вървим, за да не се лутаме в търсене на „най-доброто“ без да знаем всъщност къде да го търсим. В днешно време много родители оставят децата си да се „учат“ от Интернет, от телевизия и от социални медии, които са всичко друго, но не и социални – поне според ефекта, който оказват на много мои връстници. Знам, че един ден и аз ще стана родител и искам да бъда приятел с моите деца, да им бъде най-добрият съветник и винаги да знаят, че домът и семейството са тяхна най-стабилна крепост и опора.

А като училищна общност семейството включва учителите и съучениците ни и ни поставя в среда, подобна на тази, в която може би ще работим, когато пораснем. В лицето на учителите също имаме хора със свой опит и свои семейства, които са готови да споделят и знания, и умения, и всичко, което са натрупали през годините. Както родителите, така и учителите са готови на много саможертви, за да можем ние да израснем по-уверени и по-полezni на обществото, в което живеем.

Като социална единица семейството е важно за възпитанието и формирането на характера и личността ни. То е топлината, уюта, опората и всички тези думи, които изпълват душата с радост и умиление. От друга страна, в голямото семейство на училището учителите с ентузиазъм учат отворените за знание деца. Там ние трупаме и опит чрез взаимоотношения със съучениците си и намираме нови приятелства. Някои деца нямат възможност да ходят на училище и затова нямат много приятели, но ние сме длъжни да им помагаме, колкото се може повече. Ние трябва да сме благодарни за това, което имаме – добри учители, съученици и приятели, защото учителите и приятелите са тези, на които можем да се доверим.

Моят град

Йоана ИВАНОВА

Каня ви на кратка разходка в моя роден и обичан град – Добрич. Тук на всяка крачка, където и да погледна, винаги има места, които ме връщат в моето минало и ми припомнят щастливи и усмихнати мигове или по-тъжни и пълни с разочарование моменти. Тук се родих, тук пораснах и тук ще си остана.

Добрич има уникални места със забележителности или развлекателни места за разходка. Едно от тях е центърът на града. Той е любимото място за всички мои съграждани, защото е широк, просторен и не е на товарен с улично движение. Тук спокойно играят децата и има къде да се поседне под сенките на множество дървета, разположени по целия център на града.

Ще минем покрай паметника на „Св. св. Кирил и Методий“ и ще продължим към АЕМО „Старият Добрич“. Там е другото ни любимо място, където мълчаливо ни приветстват занаятчийските дюкяни, съхранили в малките си работилнички традициите на ръчното творчество. Минем ли по калдъръмената уличка, неимоверно ще се впечатлим от зографското изкуство, от ювелирното майсторство, от топлите калпаци на шапкаря, от пъстрите килими на тъкача, от шевиците на везбаря, от красивите кожени подвързии на книговеца, но най-вече – от сладостта на шекерджийницата.

Едва ли в някой друг български град толкова истински историята е пренесена в съвремеността.

ТВОРЧЕСТВО

МОЯТ РОДЕН ГРАД

II награда за стихотворение от националния конкурс „Аз, моето семейство, моят град“

Пристъпвам тихо в есенния здрач,
минавам покрай силуети разни
по улиците равни в този час
детинските ми спомени кръжат.

И гордост ме обзема пак,
че тук роден съм, в този град,
възпяван като неуморното сърце
на Добруджанското поле.

Но вий не знаете за времената,
когато на румънски пишели децата,
не знаете и за бедите страшни,
дълбали във душите рани безутешни.

Пристъпвам тихо аз през страниците пожълтели
на историческите факти с пълководци смели,
обзема ме тогава чувство най-приятно –
съзнанието, че Добротица е мой прататко.

Отварям къщната врата,
усмивка блага ме посреща,
ухание на сигурност и топлина
сетивата ми обгръща...

Васил ТРИФОНОВ

НАШЕТО УЧИЛИЩЕ

Училището ни се казва „Монтесори“
и нека никой с нас не спори,
че има по-прекрасно
от нашето учебно място.

Училище се то нарича,
но на семейство повече прилича –
с учители добри и търпеливи,
като нашите родители са мили.

С нескрита обич и любов
превърщат трудния урок
понятен нам и интересен
подобно на любимия песен.

Тук всеки идва с нетърпение,
зареден със ведро настроение
да учи, да твори и да спортува,
а и с приятели да полудува.

Щастливци сме и късметлии знам –
медали, купи, сертификат голям
от международна олимпиада –
талантите в училище сродява.

Стефан ХАРАЛАМБИЕВ

УЧИЛИЩНА РИМА

Тук във новото училище
Мислих, че ще е мъчилице.
Слава Богу, не познах,
Уча с радост и със смях.

Сред приятелите стари
и със новите другари
в часовете ми е лесно
и прекарвам си чудесно.

И когато ида вкъщи
Майка ми не ми се мръщи.
Че отлична ученичка има
Тя за дъщеричка:

– Който отговорно учи,
никога не ще се мъчи!
А добрите ми учители
Не приличат на мъчители.

Всеки ден ме поощряват
и със знания – даряват.

Грета НИКОЛОВА

МОЯТ ГРАД Е ЖИВ

III награда за стихотворение от националния конкурс „Аз, моето семейство, моят град“

Моят град е цветен като книжка,
нарисувана от палаво дете
Моят град обича да се смее
и мечтае за щастливи дни.

Моят град обича да говори
за чудесните неща на този свят,
Моят град е пълен с изненади,
със усмихнати деца богат.

Моят град обича и да пее
за живот и мир, за благодат,
За земя изпълнена със жито,
със блага, с гори, със цвят.

Соня ГЕНОВА

ОТЛИЧИЯ И НАГРАДИ

И този път има с какво да се похвалим в рубриката „Отличия и награди“. В Областния ученически конкурс „С Йовковата бяла лястовица“, посветен на 140 години от рождението на писателя Йордан Йовков, Васил Трифонов от 6. А клас бе отличен с първо място за своя разказ „Червенушка“. Цялата творба може да прочетете тук, на страниците на училищния вестник „Слово и памет“.

ЧЕРВЕНУШКА

(разказ)

Първите юнски дни настанаха и ягодите в градината започнаха да зреят. Каква радост и оживление обхвана всички ни. Започнахме по-често да оглеждаме в листата дали не се е скрила някоя вкусна и сочна червенушка – така наричахме онази малка ягодка, която се опитваше да се скрие от зоркия ни поглед, без да знае, че дъхавият ѝ аромат я издаваше и ние веднага я добавяхме в кошницата при останалите, от които мама после приготвяше най-вкусното сладко. Една вечер, след като часове наред пълзяхме в събирани на ягодките, мама предложи да си направим сладко по стара бабина рецепта – в голяма тава, на печката с дърва. Никога досега не бях виждал такова нещо и си признавам, че ми беше много интересно. Гледах как мама опали огъня, изчака малко да се загрее чугуненият плот и сложи върху него една голяма дълбока тава, пълна почти догоре със свежи, току-що

откъснати, червени плодчета. Бяхме на двора, под старата череша, където разположихме масата и няколко стола. Донесохме посуда, наредихме дървцата и зачакахме. Слънцето бавно залязваше и луната се готвеше да заеме мястото му. Вечерта носеше със себе си прохладата и неописуемо спокойствие. Вятърът утихна, настана тишина. От време на време се чуваше песента на самотно шурче или откъслечното крякане на някоя нетърпелива жаба, която се готвеше за жабешкия концерт. Гледах как огънят играеше върху лицата ни и придаваше някаква загадъчност, но и романтичност. Мълчахме. Всеки се беше потопил в своите мисли и се наслаждаваше на тишината. По едно време мама стана, за да разбърка сладкото. Явно не беше готово, защото посегна към купчината с клечки, за да засили огъня. – Свършили са – чух я да казва тихо. – Ей сега ще донесе – отвърнах оживено. – По-добре отидете заедно, че е тъмно – намеси се тате и ми подаде фенерчето. Тръгнахме с мама към бараката за дърва, но щом влязохме, нещо кръгло и голямо подскочи пъргаво към нас. От уплаха извиках, а почти по същото време и мама извика. Бързо избягахме навън без нито едно дърво в кошчето. – Какво стана? – попита ни тате. – Чух само два силни вика и видях как светлината на фенерчето започна да се мести напосоки.

– Не мога да го обясня. Видях само един силует да бърза към вратата. Какво беше, така и не разбрах. – Сигурно някоя котка – зауспокои ни тате. – Не, не мисля. Нямахме козина – продължих аз. – Напротив, имаше! – отсече мама. – А ти как разбра? – смееше се тате. – Блъсна се в крака ми – отвърна тя. Както и да е. Всичко премина. Свършихме си работата и се прибрахме. Дълго обсъждахме вкъщи кой ли можеше да бъде този неканен гост, който бе ни посетил така ненадейно и който никой не разбра как изглежда. На другия ден рано-рано отидохме да оправим двора, че от снощното премеждие останаха някои неща навън. По едно време се приближи една голяма бежова котка. Опашката ѝ беше пухкава и цялата на тъмни и светли ивици, а по гърба си имаше две големи кафяви петна. Погледна ни и се упъти към бараката. – Аха – рече мама, – значи ти ни изкара акъла вчера. – Червенушка! – възкликнах аз. – Нашата най-голяма червенушка, която не ние търсихме, а тя нас намери. Засмяхме се. Вече ѝ бяхме простили за нелепото за познанство. Гостихме я и много скоро станахме приятели. Всеки път, когато отпочивахме под голямата стара череша, Червенушка тихо се доближаваше и лягаше край нас да си отдъхне на сянка.

Васил ТРИФОНОВ

Наградите продължават

Нашите съученици – Васил Василев и Божидар Арабаджиев от 6. А клас, Грета Николова от 6. Б клас, Соня Генова, Жанет Генова и Стефан Хараламбиев от 7. Б клас бяха удостоени със специална грамота от организаторите на Националния ученически конкурс за есе, стихотворение, рисунка и мултимедия проект „Тоз, който падне в бой за свобода, той не умира...“, посветен на 180-годишната от рождението на сливения войвода и борец за свобода Хаджи Димитър.

Гордеем се с нашите талантливи пера! Пожелаваме им все така с вдъхновение и ентузиазъм да създават словесни пластики от грубата скала на езика.

Мария АБАДЖИЕВА